

آرمان وحدت اسلامی

۱- اندیشه وحدت

در تاریخ پر فراز و نشیب اسلام، تفرقه و نفاق بین مذاهب و ملل اسلامی. از مسایل بغرنج و بنیان کن جوامع اسلامی بوده است که خسارات و لطمات مادی و معنوی جبران ناپذیری بر پیکر امت واحده اسلامی وارد ساخته است. این زخم خونین در چهره زیبای امت اسلامی از دید مصلحان امت پنهان نمانده و نگرانی آنان را بر انگیزته است. از این رو، در مقاطع تاریخی متعددی، این مصلحان در صدد ایجاد وحدت بین مسلمین برآمده تا التیام بخش دردهای قلب خونین امت اسلامی باشند. اما هریک از اینان اهداف ویژه‌ای را نیز دنبال می‌نمودند.

چهره شاخص مصلحان وحدت طلب امت اسلامی "سید جمال الدین اسدآبادی" است که به همراه شاگردش "شیخ محمد عبده"، وحدت اسلامی را از مهمترین اهداف آرمانی خود می‌دانست و در این راه تلاش و کوشش فراوانی به عمل آورد. در این راستا، وی وطن خاصی برای خویش انتخاب نکرد و در طول عمر مبارزاتی خود به کشورهای متعدد سفر نمود و سکنی گزید. دیگر فردی که در راه وحدت

اسلامی اقدام نمود، رئیس جامع‌الازهر مصر، شیخ محمود شلتوت بود که فتوای جواز پیروی از فقه شیعه را صادر نمود و مذهب تشیع را در ردیف چهار مذهب فقهی اهل سنت برسمیت شناخت. تاسیس مرکز "دارالتقريب بين المذاهب الاسلاميه" در قاهره توسط آیت الله محمد تقی قمی در ایجاد این گرایش معتدل در شخص شیخ محمود شلتوت موثر بود و تلاش‌های بی‌شائبه مرجع تقلید تامه جهان تشیع، حضرت آیت الله العظمی بروجردی در صدور فتوای شیخ شلتوت و برسمیت شناخته شدن مذهب شیعه در کنار مذاهب چهارگانه اهل تسنن که وحدت اسلامی را وارد مرحله نوینی می‌کرد. نقش بسزایی داشت.

علی‌رغم این تلاش‌های وحدت‌طلبان و علمای شیعه و اهل تسنن، دولتها و ملتهای اسلامی همچنان در تب و تاب تفرقه می‌سوختند و استعمارگران شرق و غرب با دامن زدن به آتش تفرقه به غارت منابع کشورهای اسلامی می‌پرداختند. آغاز نهضت اسلامی امام خمینی در سال ۱۳۴۲ و وقوع انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ ایران نقطه عطف تفکر وحدت اسلامی - وحدت شیعه و سنی از یک طرف و وحدت کشورها و دولتهای اسلامی از طرف دیگر - بود که شخص امام خمینی (ره) منادی این وحدت

بود.

اندیشه وحدت امام خمینی علی رغم آنکه جنبه عبادی - سیاسی داشت. آرمان ویژه‌ای بود که این مقاله در صدد توضیح و تبیین این آرمان است. این سوال اساسی مطرح می‌شود که "انگیزه‌های امام خمینی(ره) در تفکر وحدت چه بود و چه اهدافی را تعقیب می‌نمود؟" در پاسخ به این سوال به نظر می‌رسد: اندیشه وحدت از دیدگاه امام خمینی وسیله و ابزار اصلی نفی سبیل و سلطه غیرمسلمانان بر امت اسلامی بوده و "وحدت رمز پیروزی و بقا" امت اسلامی است.

"از جمله چیزهایی که برای قیام مسلمانان و مستضعفان جهان علیه چپاولگران جهانی و مستکبران جهانخوار لازم به تذکر است آن است که نوعاً قدرتهای ستمگر از راه ارباب و تهدید یا بوسیله بوقهای تبلیغاتی خودشان و یا به وسیله عمال مزدور بومی خائنشان مقاصد خود را اجرا می‌کنند. در صورتی که اگر ملتها با هوشیاری و وحدت در مقابلشان بایستند موفق به اجرای آن نخواهند شد." ۲

۲ - پیامدهای تفرقه

موج تفرقه و درگیری بین امت اسلامی و کشورهای اسلامی نتایج زیانباری را بر

امت اسلامی تحمیل کرده است که جبران آنها به آسانی ممکن نخواهد بود:

"تسلط اجانب بر مسلمین" ۳، "خروج از نور و ورود به ظلمات" ۴، "استعمار

طبقه محروم و جلوگیری از پایبندی و عمل به تعالیم اسلام" ۵، "مرگ ذلت بار و

اسارت شرق و غرب" ۶ و "فروپاشی اجتماع مسلمین" زیرا "قرآن کریم اخبار

کرده است به اینکه اگر تنازع کنید فشل می شوید." ۷ اما بالاترین صدمه، "صدمه

شخصیت بوده" ۸ و آنها کوشش کرده اند که "شخصیت ما را از ما بگیرند و به

جای شخصیت ایرانی و اسلامی یک شخصیت وابسته اروپایی شرقی و غربی به

جایش بگذارند." ۹ در حالی مشرق زمین بنیانگذار تمدن بوده و سابقه این تمدن

به هفت هزار سال می رسد مانند تمدنهای بین النهرین، ایران، مصر، چین و هند.

تمدن شرق بر روی غرب تاثیر گذاشت و موجب شکل گیری تمدن مغرب زمین

گردید. اما در برهه ای از تاریخ تمدن غرب بسرعت از شرق پیشی گرفت بنابراین

کشورهای شرقی که کشورهای اسلامی نیز بخشی از آن هستند، عقب ماندند. در

این رابطه امام خمینی (ره) می فرمایند: "... شرق تمدن را صادر کرد به غرب، حالا

ما به واسطه یک کارهای ناشایسته‌ای باید عقب افتاده باشیم و دستمان را طرف

غرب دراز کنیم". ۱۰ این عقب ماندگی ناشی از تفرقه است، زیرا " ... امریکا و

شوروی برای تضعیف اسلام و دولتهای اسلامی مشغول فعالیت از قبیل تفرقه

افکنی و ایجاد تشنج‌های داخلی به دست عمال مزدور یا فریب خورده و برافروختن

جنگ بین کشورها و دیگر شیوه‌های استعماری هستند." ۱۱

"آنچه دو ابرقدرت جهان و قدرتهای تابع این قدرتها با هم اتفاق دارند - و هیچ‌گاه

از این اتفاق دست بردار نیستند - عقب نگه داشتن کشورهای جهان سوم،

خصوصاً کشورهای پهناور و غنی اسلامی در ابعاد فرهنگی و اجتماعی و

اقتصادی و سیاسی و نظامی است و تحمیل جهات استعماری در تمامی امور

مذکور، بر جهان سوم می‌باشد و برای این مقصد که در نظر آنان بسیار دارای

اهمیت است زحمتهای متحمل شدند و وقتها و پولهای بسیار صرف نموده‌اند و

می‌نمایند." ۱۲

تنها اختلاف آنها، "اختلاف بر سر تقسیم طعمه‌ها و کشورهای جهان سوم"

۱۳ است و "بدست آوردن سلطه استعماری نو" ۱۴ در سرلوحه سیاستهای آنها

قرار دارد، و برای رسیدن به اهداف خود، بهترین راه را در حمله به فرهنگ ملتها دانسته و دانشگاه‌های آنها را به خدمت گرفته‌اند. در نتیجه "طمانینو روحی" ۱۵ ناشی از استقلال از ملتهای مستضعف و مسلمان رخت بر بسته است. به عبارت دیگر به علت خدشه‌دار شدن استقلال مستضعفین و مسلمین، اعتماد به نفس آنان نیز پایمال شد، و تن به ذلت استعمار داده‌اند. بنابراین اسارت و غارتگری جایگزین وحدت کلمه شده است ۱۶ و شرایطی بوجود آمده است که :

"عملاً بردگی جدیدی بر همه ملتها تحمیل شده و اکثریت جوامع بشری در زندگی روزمره خود به اربابان زر و زور پیوند خورده‌اند و حق تصمیم‌گیری در مسایل اقتصاد جهان از آنان سلب شده است و علیرغم منابع سرشار طبیعت و سرزمینهای حاصلخیز جهان و آبها و دریاها و جنگلها و ذخایر، به فقر و درماندگی گرفتار آمده‌اند... حق حیات و ابتکار عمل را از عامه مردم سلب کرده‌اند

... این مصیبتی است که جهانخواران بر بشریت تحمیل کرده‌اند" ۱۷.

شرایط تفرقه آمیزی که در بین ملل مستضعف و مسلمان بوجود آمد، کاملاً به نفع مستکبران و سلطه‌جویان ابر قدرت تمام شد، زیرا "این تفرقه باعث شد که

آنها به آمال خودشان رسیدند و با آزادی همه ذخایر ما را بردند و با آزادی و بدون مزاحم مملکت ما را به عقب راندند و عقب مانده نگه داشتند و نیروهای انسانی ما را نگذاشتند شکوفا بشود. " ۱۸ پس رمز موفقیت ابر قدرت‌ها در ایجاد تفرقه است ۱۹ و با توجه به این نتایج زیانبار و خانمان برانداز تفرقه است که امام خمینی سران و دولتهای اسلامی را به اتحاد و برادری فرا می‌خواند:

"کراراً دولتهای اسلامی را دعوت به اتحاد و برادری نموده‌ام در مقابل اجانب و ایادی آنها که می‌خواهند با ایجاد نفاق در بین مسلمین و دولتهای اسلامی ممالک عزیز ما را در تحت اسارت و ذل استعمار نگهدارند و از مخازن معنوی و مادی آنها استفاده کنند." ۲۰

بنابراین می‌توان گفت که تفرقه در میان امت اسلامی در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی تاثیرات منفی بسیاری بر جای گذاشته است که رفع آنها بسیار مشکل است و نیاز به زمان زیادی دارد و تنها راه جلوگیری از صدمات و لطمات ناشی از این تفرقه وحدت و برادری است که باید حول محور اسلام عزیز و تعالیم حیات بخش آن صورت گیرد که در دوران

معاصر حضرت امام خمینی(ره) منادی آن بود.

۳- ضرورت وحدت

امام خمینی(ره) که پیامدهای تفرقه را بخوبی شناخته بود، ضرورت‌های وحدت را

نیز تشخیص داده بود تا بدان وسیله امت اسلامی را به مسیر و صراط مستقیم

الهی رهنمون گردد و آنها را از خسارات دنیوی و اخروی در امان نگه دارد. اولین

ضرورت وحدت از دیدگاه امام، قیام در راه خدا بود تا جامعه بشری بطور کلی

اصلاح گردد:

"قال تعالی: قل انما اعظکم بواحدہ ان تقوموا لله مثنی و فرادا. خدای تعالی در این

کلام شریف از سر منزل تاریک طبیعت تا منتهای سیر انسانیت را بیان کرده و

بهترین موعظه‌هایی است که خدای عالم از میان تمام مواعظ انتخاب فرموده و این

یک کلمه را پیشنهاد بشر فرموده، این کلمه تنها راه اصلاح در جهان است." ۲۱.

در این راستا بایستی، عدالت در جهان گسترش یابد ۲۲ و حزب مستضعفین جهان

تشکیل گردد: "اگر یک حزبی در عالم پیدا بشود، یک حزب عالمی، حزب

مستضعفین که همان حزب الله است، اینهمه مشکل رفع بشود." ۲۳ و مسلمین

جهان به رشد سیاسی کافی برسند. ۲۴ و با بازگشت به فرهنگ خودی و

خودباوری و سعی در خودکفایی از غرب نهراسند ۲۵ و در برابر ابرقدرتها

ایستادگی نمایند. ۲۶

ضرورت بعدی وحدت جلوگیری از توطئه و تفوق استکبار جهانی به سرکردگی

آمریکا است که با ایجاد تفرقه و اختلاف بین مسلمین سعی در رسیدن به هدف

خود دارد امام راحل می‌دانست که:

"دشمن اصلی اسلام و قرآن کریم و پیامبر عظیم الشان صلی الله علیه و آله

وسلم، ابرقدرتها خصوصاً آمریکا و ولیده فاسدش اسرائیل است که چشم طمع به

کشورهای اسلامی دوخته و برای چپاول مخازن عظیم زیرزمینی و روی زمینی

این کشورها از هیچ جنایت و توطئه‌ای دست بردار نیستند و رمز موفقیت آنان

در این توطئه شیطانی تفرقه انداختن بین مسلمانان به هر شکل که بتوانند

می‌باشد. ۲۷"

امام می‌خواست با وحدت و ایجاد همبستگی اسلامی بین مسلمانان، ۲۸ همه ملل

اسلامی به استقلال آزادی دست یابند. زیرا " ... مسلمین باید برای به دست آوردن

استقلال و آزادی این کلید پیروزی را بدست آورند و برای وحدت کلمه تلاش

کنند." ۲۹ و به استکبار جهانی اجازه ندهند که در مقدرات کشورهای اسلامی

دخالت کنند. ۳۰

امام خمینی برای ایجاد صلح و صفا، وحدت را ضروری می‌دانست و می‌فرمود:

"جمهوری اسلامی مایل است با همه همجواران و دیگران با صلح و صفا زندگی

کند." ۳۱ و در جای دیگری نیز فرمودند: "... امیدوارم صلح جهانی برپایه استقلال

ملتها و عدم مداخله در امور یکدیگر و مراعات اصل حفظ تمامیت ارضی کشورها

بنا گردد." ۳۲ از نظر امام(ره) لازمه صلح و صفای جهانی زیست مسالمت آمیز با

همه کشورهای عالم است. "دولت و ملت جمهوری اسلامی، طالب اخوت ایمانی با

مسلمانان جهان و منطقه و طالب زیست مسالمت آمیز با همه کشورهای عالم

است." ۳۳ بنابراین، خواهان گسترش روابط براساس اصل احترام متقابل است:

"روابط ما با تمام خارجی ها براساس اصل احترام متقابل خواهد بود. در این

رابطه نه به ظلمی تسلیم می‌شویم و نه به کسی ظلم خواهیم کرد." ۳۴ "ما با همه

ملتهای عالم می‌خواهیم دوست باشیم، با همه دولتهای عالم به حسب طبع اولی

می‌خواهیم دوست باشیم می‌خواهیم که روابط حسنه با احترام متقابل نسبت به هم داشته باشیم." ۳۵ امام خمینی (ره) بر این اعتقاد است که "حکومت اسلامی، حکومتی است آزاد و مستقل و روابطش با شرق و غرب به یک نحو است و اگر آنها روابط حسنه داشته باشند، دولت اسلام هم با آنها روابط حسنه دارد و اجازه نمی‌دهیم کسی در مقدرات مملکتمان دخالت کند." ۳۶ بنابراین، "... با همه اقشار بشر و با تمام مستضعفین عالم روابط حسنه داریم به شرط اینکه روابط متقابل و احترام متقابل باشد." ۳۷

پس می‌توان گفت امام خمینی با توجه به وظایف شرعی خود برای اصلاح بشر، ایجاد همبستگی بین همه مستضعفین جهان و مسلمانان دنیا، گسترش عدالت اجتماعی، بوجود آوردن صلح و صفا در همه جهان، خودباوری و نفی سبیل، جلوگیری از دخالت ابرقدرتها در مقدرات کشورهای ضعیف و مسلمان و چپاول نخایر آنها و گسترش روابط مبتنی بر احترام متقابل و حسن همجواری وحدت مسلمین و مستضعفین جهان را ضروری می‌شمرد و آن را تنها عامل و رمز پیروزی و بقای هر امتی می‌دانست و بنابراین بر ایجاد وحدت تاکید فراوانی

می نمود.

۴- لوازم و امکانات وحدت

هر آرمان و هدفی لوازمی دارد که بدون آنها تحقق ناپذیر است و علاوه بر اینکه برای نیل به آرمان و اهداف بایستی امکانات مورد نیاز نیز فراهم شود تا آرمان و اهداف در حد آمال و آرزو باقی نماند، بلکه بوسیله این امکانات مورد نیاز انسان به اهداف خود و سر منزل مقصود برسد. اندیشه وحدت امام خمینی نیز آرمان امام، و دارای لوازمی بود که امکانات تحقق آن باید فراهم می گردید. ضروری ترین مساله در این رابطه عدالت است زیرا "عدالت لازمه توحید است" و برای ایجاد وحدت اسلامی، بایستی عدالت اسلامی به عنوان زمینه اصلی وحدت گسترش یابد. زیرا در جهان پر ظلم و داد و هر جامعه ظلمانه ای، وحدت هرگز تحقق نخواهد یافت، امام می فرمودند که "انبیای عظام سلام الله علیهم از آدم تا خاتم تشریف آوردند... برای اینکه پرچم توحید را و عدالت را در بین ملتها برپا

کنند." ۳۸

استقلال و آزادی از دیگر لوازم وحدت است و حتی می توان گفت استقلال عمل

کشورهای اسلامی از مهمترین آنهاست. زیرا "... وقتی ما می‌توانیم در مقابل همه دنیا بایستیم بگوئیم ما نه طرف "مغضوب علیهم" می‌رویم، نه طرف "ضالین"، نه طرف غرب می‌رویم، نه طرف شرق می‌رویم، وقتی ما می‌توانیم این طور باشیم و به صراط مستقیم عمل بکنیم که همه‌مان با هم باشیم، همه ید واحده باشیم." ۳۹

می‌دانیم که انسان‌ها به طور فطری شعبه شعبه و در فرقه‌های مختلف آفریده شده‌اند و دارای عقاید و سلائق گوناگونی می‌باشند. مسلمانان نیز بر این اساس دارای عقاید و نظرات متفاوتی می‌باشند که این اختلاف عقیده موجب تنش‌ها و درگیری‌های زیادی مابین آنها شده است. اما از نظر امام خمینی اختلاف عقیده نباید مانع وحدت شود و می‌توان با داشتن عقاید متفاوت، وحدت نیز داشت:

"عقاید مختلف اسباب اختلافات خارجی چرا بشود." ۴۰ بنابراین همه انسانها و به تبع آن همه مسلمانان باید عقاید و سلائق شخصی و فرقه‌ای و نژادی و... خود را نادیده گرفته و با تاکید بر اصول مشترک انسانی و اسلامی خود، حول محور توحید اعتصام به حبل الله نمایند تا زمینه‌های پیاده شدن مقاصد اسلام و

حاکمیت همه جانبه اسلام فراهم گردد. بفرمودهٔ امام راحل(ره) "پیاده کردن مقاصد اسلام در جهان و خصوصاً برنامه‌های اقتصادی آن و مقابله با اقتصاد بیمار سرمایه‌داری غرب و اشتراکی شرق بدون حاکمیت همه جانبه اسلام میسر نیست و ریشه کن شدن آثار سوء و مخرب آن چه بسا بعد از استقرار نظام عدل و حکومت الهی همچون جمهوری اسلامی نیازمند به زمان باشد، ولی ارایه طرح‌ها و اصولاً تبیین جهت‌گیری اقتصاد اسلام در راستای حفظ منافع محرومین و گسترش مشارکت عمومی آنان و مبارزه اسلام با زراندوزان، بزرگترین هدیه و بشارت آزادی انسان از اسارت فقر و تهیدستی بشمار می‌رود." ۴۱

امام خمینی برای تحقق آرمان وحدت خویش از امکانات موجود بهره می‌جست و حتی امکانات جدیدی را فراهم می‌نمود، یکی از این امکانات مساله فلسطین و اشغال آن توسط رژیم اشغالگر قدس یعنی اسرائیل بود که اعتقاد تشکیل "اسرائیل بزرگ یعنی از نیل تا فرات" ۴۲ را در سرداشت و برای تحقق این خواست منحوس خود به کشورهای اسلامی تجاوز می‌نمود و مسلمانان ساکن این سرزمین را کشتار می‌نمود و یا از خانه و کاشانه خود آواره می‌کرد. امام

برای مقابله با خوی تجاوزگری و خونخواری رژیم اشغالگر قدس و محو اسرائیل از صحنه روزگار، آخرین جمعه ماه مبارک رمضان را به عنوان روز جهانی قدس اعلام نمود تا همه مسلمانان در یک روز بر علیه اسرائیل به حرکت و خروش درآیند.

"... من روز قدس را روز اسلام و روز رسول اکرم(ص) می دانم و روزی است که

باید ما، تمام قوای خودمان را مجهز کنیم و مسلمین از آن انزوایی که آنها را

کشانده بودند، خارج شوند و با تمام قدرت و قوت در مقابل اجانب بایستند و ما

در مقابل اجانب با تمام قوا ایستاده‌ایم و نخواهیم اجازه داد کسانی دیگر در

ممالک ما دخالت کنند و مسلمین نباید اجازه بدهند که کسان دیگر در ممالکشان

دخالت کنند." ۴۳

امام(ره) آزادسازی قدس را تکلیف همه مسلمانان می دانستند "..."اصولاً این

تکلیف همه مسلمین است که قدس را آزاد کنند و شر این جرثومه فساد را از سر

بلاد اسلامی قطع کنند." ۴۴ که این امر جز با اتحاد همه مسلمین امکان پذیر

نمی باشد.

مراسم سالانه حج ابراهیمی از دیگر امکاناتی بود که امام برای تحقق وحدت امت اسلامی از آن بهره گرفت و مراسم برائت از مشرکین را که می‌رفت به حافظه تاریخ و فراموشی ابدی سپرده شود دوباره احیا نمود. تا همه حجاج از هر کشوری که باشند: سیاه و سفید، آسیایی و افریقایی، اروپایی و آمریکایی، شیعه و سنی و ... با شرکت در راهپیمایی برائت از مشرکین گوشه کوچکی از وحدت امت اسلامی را جلوه‌گر سازند و با اجتماع در کنار همدیگر، از امور مسلمین و دردها و آلام آنها آگاه شده و برای رسیدگی به این دردها چاره‌جویی کنند و توجه داشته باشند " ... که مکه معظمه و شاهد مشرفه آینه حوادث بزرگ نهضت انبیا و اسلام و رسالت پیامبر اکرم است... " ۴۵.

"این کنگره سراپا سیاست که به دعوت ابراهیم و محمد صلی الله علیهما و آلهما برپا می‌شود و از هر گوشه دنیا و از هر فج عمیق در آن اجتماع می‌کنند برای منافع ناس است و قیام به قسط است و در ادامه بت‌شکنیهای ابراهیم و محمد است و طاغوت شکنی‌ها و فرعون زدودن‌های موسی است. و کدام بت به پایه شیطان بزرگ و بت‌ها و طاغوت‌های جهانخوار می‌رسد که همه مستضعفان جهان را

به سجده خود و ستایش خویش فرا خوانند و همه بندگان آزاد خدای تعالی را

بنده فرمانبردار خویش دانند؟" ۴۶

بنابراین امام(ره) استقلال، آزادی و عدالت را لازمه و زمینه‌ساز وحدت اسلامی و

همه مستضعفین جهان می‌دانست و اصولاً اختلاف عقیده را مانع تحقق وحدت

تلقی نمی‌کرد و برای پیاده شدن مقاصد اسلام و حاکمیت همه جانبه آن وحدت را

تنها وسیله ممکن می‌دانست و برای جامه عمل پوشانیدن به آرمان وحدت اسلامی

از امکاناتی نظیر مساله فلسطین و آزادی قدس و مراسم حج و برائت از مشرکین

که مورد اتفاق همه فرق و مذاهب اسلامی استفاده می‌کرد و مسلمانان جهان را به

تفاهم و اتحاد همه جانبه دعوت می‌نمود.

۵- انگیزه‌های وحدت

امام خمینی در آرمان وحدت خود انگیزه‌های گوناگونی داشت که الهام گرفته از

مکتب اسلام ناب محمدی(ص) بود، از نظر امام دین مبین اسلام و حکومت‌های الهی

با سایر حکومتها تفاوت‌های اصولی دارد، زیرا حکومت‌های غیرالهی فقط در پی

تحقق و حفظ نظم کشور خود بوده، و حداکثر کاری که انجام می‌دهند این است که

نگذارند کسی به دیگری ظلم و تعدی بکند. در حالی که اسلام و حکومت‌های الهی برای هر مساله احکام خاص خود را دارد. ۴۷ و یکی از این مسائل مهم دفاع از کیان اسلام است که به وحدت مسلمین بستگی دارد: "از امور مهمه‌ای که بر همه واجب است دفاع از اسلام، دفاع از جمهوری اسلامی است" ۴۸ که به وحدت بستگی دارد و مساله وحدت برای حفظ کیان اسلام امری حیاتی است. از طرف دیگر تفرقه امر منکری است که باید از آن جلوگیری شود زیرا امر به معروف و نهی از منکر از واجبات الهی است و برای اطاعت امر خدا باید امر به معروف و نهی از منکر نمود که :

"بزرگترین منکر، غلبه اجانب بر ماست، این منکر را باید نهی کنید. حکومتها را نهی کنید از مخالفتی که با هم دارند و با ملت دارند و با دشمنان اسلام که خدا فرموده مراوده نکنیم محبت می‌کنند. الان منکری بالاتر از این نیست که مصالح مسلمین را به خطر انداخته است. این وظیفه همه شماست که می‌خواهید برای خدا کار کنید. همه ما باید این دشمن را نهی کنیم و وحدت اسلامی را شعارمان کنیم با وحدت و بودن زیر پرچم لاله الا لله پیروز می‌شویم... زیرا [مسلمین] علاوه بر

مخازن طبیعی قدرت معنوی دارند که عبارت است از ایمان به خدا و رسول که اگر

مجتمع شوند قدرتی فوق آنها نمی‌شود" ۴۹

وحدت نیز امر معروفی است که موجب صلح و آرامش در دنیا می‌شود و باید

برای تحقق شرایط صلح آمیز وحدت و اخوت را ایجاد نمود و آن را مستحکمتر

کرد زیرا "... ما دنبال این هستیم که دنیا در صلح و آرامش باشد. اسلام از اول

دارای یک همچو مقصدی بوده و خصوصاً در بین مومنین، در بین مسلمین اخوت

را سفارش فرموده است، بلکه ایجاد تشریح فرموده است." ۵۰

انگیزه دیگر امام انسان سازی است تا در سایه وجود انسانهای کامل عدالت نیز

گسترش یابد و زمینه‌های آسیب پذیری جامعه مسلمانان از بین برود. در غیر این

صورت آسیب پذیری آنان حتمی است. زیرا "... آن روز به ما آسیب می‌رسد که از

باطن بگردیم، افراد باطن شان بگردد و این گند هم سرایت کند و یک دسته‌ای را از

بین ببرد و متعفن کند." ۵۱ در حالی که تربیت یافتگان مکتب انبیاء و ائمه سلام

اللّه علیهما هرگز خلاف نمی‌کنند که در پی این تخلف جامعه نیز آسیب ببینند:" اگر

همه عالم خلاف بکنند، یک آدمی که تربیت شده مکتب انبیاست او خلاف نمی‌کند.

تمام عالم وقتی که به هم بخورد و ظلم بشود، حضرت موسی خلاف نمی‌کند. "۵۲"

انگیزه دیگر تامین استقلال و آزادی و حفاظت از استقلال و آزادی و شرافت

انسانی مسلمانان می‌باشد. بنابراین امام(ره) می‌فرماید: "اگر ما تسلیم آمریکا و

ابرقدرتها می‌شدیم ممکن بود امنیت و رفاه ظاهری درست می‌شد و قبرستانهای

ما پر از شهدای عزیز ما نمی‌گردید، ولی مسلماً استقلال و آزادی و شرافتمان از

بین می‌رفت. آیا ما می‌توانیم نوکر و اسیر آمریکا و دولتهای کافر شویم تا بعضی

چیزها ارزان شود و شهید و مجروح ندهیم. "۵۳"

دیگر انگیزه امام در آرمان وحدت حل معضلات کشورهای اسلامی و مسلمین

جهان است. لذا، امام همه آنها را به وحدت فرا می‌خواند و برقراری روابط

دوستانه بین آنها را توصیه می‌نماید و "روابط بین ارباب و رعیت" ۵۴ را بطور

کلی رد می‌کند. زیرا "ما استقلال خودمان را می‌خواهیم حفظ بکنیم و در دنیا

زندگی کنیم و اسلام را به پیش ببریم... ما روابط خاص اسلامی داریم که اسلام

نه ظالم بود و نه زیر بار ظلم می‌رفت... "۵۵ و این "از خاصیت‌های حکومت

محرومین و مستضعفین است... که... از قدرتها نمی‌ترسند. "۵۶"

اما امام بر این نکته واقف است که هر "هدف بزرگ دارای اشکالات و گرفتاری‌های بزرگ نیز هست". ۵۷ مساله وحدت امت اسلامی و همه مستضعفین جهان نیز از اهداف بزرگی است که موانع بزرگی در سر راه آن قرار دارد. ولی با عنایت به این که فطرت و سرشت انسان و هستی بر وحدت استوار و تنیده شده است و همه هستی به سوی هدف واحدی رهسپار است، "با صبر و تحمل انقلابی" ۵۸ به پیش می‌رویم تا "عدل الهی و اسلام عزیز" ۵۹ را در جهان گسترش دهیم. از اینرو امام به همه مسلمین جهان توصیه می‌نمایند:

"ای مسلمانان جهان که به حقیقت اسلام ایمان دارید بپاخیزید و در زیر پرچم توحید و در سایه تعلیمات اسلام مجتمع شوید و دست خیانت ابر قدرت‌تان را از ممالک خود و خزائن سرشار آن کوتاه کنید و مجد اسلام را اعاده کنید و دست از اختلافات و هواهای نفسانی بردارید که شما دارای همه چیز هستید.

بر فرهنگ اسلام تکیه کنید و با غرب و غرب زدگی مبارزه نمائید و روی پای خودتان بایستید و بر روشنفکران غربزده و شرقزده بتازید و هویت خویش را دریابید که روشنفکران اجیر شده بلایی بر سر ملت و مملکتشان آورده‌اند که تا

متحد نشوید و دقیقاً به اسلام راستین تکیه ننمائید، بر شما آن خواهد گذشت که

تاکنون گذشته است." ۶۰

بنابراین انگیزه‌های حضرت امام برای وحدت را می‌توان در دفاع از کیان اسلام،

امر به معروف و نهی از منکر، انسان سازی و تربیت انسانهای صالح، تامین

استقلال و آزادی و حفاظت از این استقلال و آزادی و شرافت انسانی و گسترش

عدل الهی و اسلام عزیز در جهان و جلوگیری از اختلاف و پیروی از هواهای

نفسانی و... خلاصه نمود.

۶ - دامنه و گسترده وحدت

وحدت مورد نظر امام خمینی دارای دامنه وسیعی است و از ملت شیعه ایران تا

کلیه مسلمین جهان و مستضعفین عالم و حتی همه انسانهای روی زمین را شامل

می‌شود. بنابراین امام به همه آنها توصیه می‌کند که با الگوگیری از انقلاب

اسلامی ایران، خود را بیابند و اعتماد به نفس پیدا کنند که "... اتکال به نفس بعد

از اعتماد به خداوند منشا خیرات است." ۶۱ انقلاب اسلامی ایران موجب احیا و

بیداری نفوس مستضعفین و محرومین و مسلمین جهان شد و خیرات و برکات

زیادی به‌مراه آورد. این انقلاب پیام‌آور وحدت و آزادی و استقلال برای

مستضعفین جهان و مسلمانان دنیا بود که همه اینها ناشی از خودیابی مردم

مسلمان ایران بوده است.

بعد از مردم مسلمان ایران، این وظیفه امت اسلامی است که در ایجاد وحدت

بکوشند: "امتها خودشان باید به فکر خودشان باشند" ۶۲ زیرا مسلمین باید با هم

ید واحده باشند "هم ید واحده علی من سوا" اینها باید دست واحد باشند، مجتمع

باشند، یک باشند، خودشان را از هم جدا ندانند: مرزها را اسباب جدایی قلبها

ندانند، مرزها جدا قلبها با هم. " ۶۳ اگرچه امروزه مسلمانان جهان توسط مرزهای

جغرافیایی از همدیگر جدا شده، و بیش از ۵۰ کشور کوچک و بزرگ تشکیل

داده‌اند. لکن به حکم الهی و بنا به مقتضیات و شرایط زمانی بایستی تحت لوای

اصول مشترک اسلامی و انسانی پیوندهای خود را مستحکمتر نمایند که به لطف

الهی افق روشن آن هویدا شده است. "امروز دورنمای صدور انقلاب اسلامی... در

جهان مستضعفان و مظلومان دیده می‌شود و جنبشی که از طرف مستضعفان و

مظلومان جهان علیه مستکبران و زورمندان شروع شده و در حال گسترش است.

امید بخش آتیه روشن است." ۶۴

علاوه بر امت اسلامی، روحانیون هر دینی نیز وظیفه دارند، برای تحقق

آرمان‌های انبیا که وحدت یکی از مهمترین آنهاست اقدام نمایند. "روحانیون

مسیح، روحانیون مسلم، روحانیون یهود، همه روحانیون... روحانیون در مرتبه

اول واقعند برای تحقق دادن به آرمان انبیا که همان وحی الهی است." همچنین

علماء و روشنفکران کشورهای اسلامی وظیفه دارند در ایجاد وحدت اسلامی

کوشش کنند که تنها راه پیروزی و بقای آنهاست بنابراین پیشنهاد می‌نمایند:

"علماء و روشنفکران همه کشورهای اسلامی به انگیزه پیدا کردن راهی برای

نجات کشورهای اسلامی از چنگال ابر قدرتهای غرب و شرق و برای بیرون کردن

سران کشورهای اسلامی از تحت سلطه جهانخواران و برای ایستادگی در مقابل

استعمار و استثمار طرحی بریزند که هرچه بیشتر با یکدیگر در تماس باشند و

اساس طرح را بر بیداری خلق‌های محروم بگذارند و به یقین باور کنند که راه را

خواهند یافت و پیروز خواهند شد." ۶۶

بالاخره حجاج بیت الله الحرام وظیفه دارند در مناسک حج ابراهیمی زمینه‌ساز

وحدت اسلامی باشند و با برپایی مراسم برائت از مشرکین وحدت عینی

مسلمانان جهان را به رخ ابرقدرتها بکشند زیرا مناسک حج و مراسم برائت از

مشرکین مظهر و اوج این وحدت است. همانگونه که امام می‌فرماید:

"فریاد برائت ما فریاد برائت همه مردمانی است که دیگر تحمل تفرعن آمریکا و

حضور سلطه طلبانه آن را از دست داده‌اند و نمی‌خواهند صدای خشم و نفرتشان

برای ابد در گلویشان خاموش و افسرده بماند و اراده کرده‌اند که آزاد زندگی کنند

و آزاد بمیرند و فریادگر نسلا باشند، فریاد برائت ما، فریاد دفاع از مکتب و

حیثیات و نوامیس، فریاد دفاع از منابع و ثروتها و سرمایه‌ها، فریاد دردمندانه

ملت‌هایی است که خنجر کفر و نفاق قلب آنان را دریده است." ۶۷

پس امام دامنه شمول وحدت را فراگیر دانسته و از همه انسانها و مستضعفان

جهان، مسلمانان عالم و همو فرقه‌ها و مذاهب اسلامی و حتی از روحانیون ادیان

مختلف و روشنفکران مسلمان می‌خواهد که در راستای ایجاد اتحاد ملل براساس

اصول مشترک انسانی و اسلامی بکوشند و از همه شعائر برای ایده وحدت

خواهی خود بهره می‌جوید.

۷- اهداف وحدت

امام خمینی در آرمان وحدت خود اهدافی را دنبال می‌کرد که می‌توان آنها را با

معیارهایی بدین قرار تقسیم‌بندی کرد: اهداف داخلی، اهداف خارجی و اهداف

سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی.

اهداف داخلی وحدت شامل این موارد است: "آزادی و استقلال" ۶۸، "دفع ایادی

اجانب" ۶۹، "هدم پایگاه ظلم و فساد" ۷۰ و "قطع کردن دستهای خیانتکار و

جنایتکاران" ۷۱، حفظ "عظمت و شرافت" ۷۲، "پیشبرد اهداف اسلام" ۷۳، "تحقق

همه جانبه اسلام در ایران" ۷۴، "استقرار دموکراسی اسلامی صحیح نه دموکراسی

غربی و شرقی فاسد" ۷۵، "بقا انقلاب اسلامی" ۷۶، "تحقق عدالت اجتماعی" ۷۷،

"بسط عدالت فردی و اجتماعی" ۷۸، "منع فساد و فحشا و انواع کجرویها" ۷۹،

"جلوگیری از استعمار و استثمار و استعباد" ۸۰ و "حفظ نظام مقدس جمهوری

اسلامی" و اهداف دیگری که شمارش همه آنها در این مقاله ممکن نیست.

اما اهداف خارجی آرمان وحدت امام عبارتند از: "ایجاد معرفت برای بشر" ۸۱،

"برقراری صلح و آرامش در جهان" ۸۲، "پیاده کردن دموکراسی و آزادی

حقیقی "۸۳"، "تحقق یک انقلاب عمیق عمومی در سراسر جهان در مقابل
جهانخواران ضد بشریت" "۸۴"، "بازیابی استقلال روحی و دور کردن احساس
حقارت در مقابل حکومت‌های جور از خود" "۸۵"، "استقلال تمامی مردم جهان" "۸۶"،
"شکسته شدن سلطه جهانخواران بر ملت‌های مستضعف جهان" "۸۷"، "بدست
آوردن حق تعیین سرنوشت توسط ملت‌ها و بیداری دولت‌ها" "۸۸"، "استقرار
حکومت اسلام در همه اقطار عالم" "۸۹"، "تشکیل امتی شکست ناپذیر و بنیانی
مرصوص" "۹۰"، "ایجاد هویت اسلامی برای مسلمانان" "۹۱"، "رهایی از فقه علمی
در جوامع اسلامی" "۹۲"، "رسیدگی به درد مسلمانان نه عالمگیری" "۹۳"، "کوتاه
کردن دست جهانخواران از امت اسلام" "۹۴"، "پیاده شدن اهداف بین الملل اسلامی
در جهان فقر و گرسنگی" "۹۵"، "برچیده شدن پایگاه‌های نظامی شرق و غرب از
کشورهای اسلامی" "۹۶"، "تشکیل ارتش مشترک دفاعی بیش از صد میلیونی
ذخیره و ارتش ده میلیونی زیر پرچم اسلامی"، "۹۷ تا اینکه" "عموم پیروان مکتب
متعالی اسلام بتوانند با کمال برادری و محبت استقلال خود را بدست آورده و
عظمت از دست رفته را باز یابند." "۹۸"

امام خمینی در نظر داشت در کوتاه مدت حکومت اسلامی را در ایران مستقر
نموده و با نفی استعمار و استبداد و کسب استقلال و آزادی، در میان مدت عدالت
اجتماعی را تحقق بخشیده و آن را بسط و گسترش دهد و از نظام جمهوری
اسلامی ایران الگوی ویژه‌ای برای همه مسلمانان جهان و مستضعفین عالم ارائه
نماید تا آنها نیز به استقلال و آزادی نایل شده و دست اجانب و ابر قدرت‌ان را از
سرزمین خود کوتاه نمایند. بنابراین می‌فرمودند که "همه مردم، همه انسان‌ها
[باید] دولت اسلامی را تقویت کنند تا بتواند اقامه عدل کند... حفظ معنویات و
تقویت معنویات مردم و اقامه عدل بین خودشان و نجات دادن مظلومان از دست
ظالمان." ۹۹پس "در این جوی که پیش آمده مسلمین و مستضعفان جهان آگاهانه
از آن استفاده کرده و جمیع فرق مسلمین و مستضعفین دست در دست هم داده و
خودشان را از قید اسارت ابر قدرتها خارج نمایند." ۱۰۰ و توجه داشته باشند که
"... اگر چنانچه اسلام آنطوری که هست پیاده شود و اجرا گردد، امید آن داریم که
تمام بشریت تحت لوای اسلام در آیند." ۱۰۱ اما هدف بلند مدت امام آن بوده که با
برقراری صلح و آرامش در جهان و استقرار دموکراسی و آزادی حقیقی و

گسترش عدالت در آن، بشریت به معرفت جدیدی نایل گردیده و حکومت اسلامی در همه عالم مستقر شود تا امتی شکست‌ناپذیر و بنیانی مرصوص تشکیل شود و جوامع اسلامی هویت اسلامی خود را یافته و از فقر علمی رهایی یابند و با تشکیل ارتش مشترک از کیان اسلام و امت اسلامی دفاع نمایند و هرگز به جهانخواران اجازه ندهند که ذخایر آنها را به یغما برند.

این اهداف هریک در مقوله‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی تقسیم بندی می‌شوند، اهداف سیاسی عبارتند از: استقلال و آزادی همه ملل جهان و مسلمانان، برقراری صلح و آرامش در جهان پیاده شدن دموکراسی و آزادی حقیقی، تحقق عدالت فردی و اجتماعی، کسب حق تعیین سرنوشت ملتها، تشکیل امت اسلامی، تشکیل حزب مستضعفین جهان، حفظ عظمت و شرافت، پیشبرد اهداف سیاسی اسلام، تحقق اسلام در همه ابعاد، تحقق انقلاب عمیق عمومی در سراسر جهان، شکستن سلطه جهانخواران بر مستضعفان، برچیدن پایگاه‌های نظامی شرق و غرب و تشکیل ارتش دفاعی اسلامی و رسیدگی به دردها و امور مسلمین و حفظ نظام جمهوری اسلامی، اهداف اقتصادی عبارتند از: کسب

استقلال و خودکفایی، گسترش عدالت اقتصادی، پیاده کردن اهداف بین الملل

اسلامی در جهان فقر و گرسنگی و جلوگیری از استعمار و استثمار و بدست

گرفتن مقدرات اقتصادی خود و ... اما اهداف اجتماعی شامل این مواردند: تحقق

عدالت اجتماعی، منع فساد و فحشا و انواع کجروی ها، برقراری صلح و آرامش،

تشکیل امت اسلامی و بنیان مرصوص، و بیداری از خواب غفلت و ... اهداف

فرهنگی عبارتنداز: حفظ عظمت و شرافت، بقا انقلاب اسلامی، جلوگیری از فساد و

فحشا و نابودی پایگاههای ظلم و فساد، ایجاد معرفت برای بشر، بازیابی استقلال

روحی و دور کردن احساس حقارت در مقابل دشمنان، ایجاد هویت اسلامی برای

همه مسلمانان، رهایی از فقر علمی در جوامع اسلامی و ... اما تشکیل ارتش

مشترک اسلامی برای دفاع از کیان اسلام و برچیدن پایگاههای نظامی شرق و

غرب از کشورهای اسلامی از اهداف سیاسی - نظامی امام در دعوت به وحدت

بود.

۸ - ثمرات وحدت

اندیشه وحدت و آرمان اتحاد مستضعفین جهان و مسلمین عالم ثمرات گوارایی در

پی داشته و در صورت تحقق عمیق‌تر وحدت پیامدهای بیشتری نیز خواهد داشت، انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ نمونه عینی و ثمرؤ وحدت ملت مسلمان ایران است. در این انقلاب "ملت ایران با جان و خون خود اسلام را زنده کرد، تجدید حیات کرد برای اسلام و مسلمین، کوششهای قریب سیصد ساله استعمار و اجانب را خنثی کرد" ۱۰۲ و امام امیدوار است که انقلاب اسلامی و این "پیروزی عظیم... راهنمایی برای سایر ملل ستمدیده و تحت سلطه قرار گیرد و با اتحاد و همبستگی، شر همه سلطه‌گران و بخصوص امریکا این دشمن بزرگ را از خود کوتاه نموده در تحت تعالیم مقدسه اسلام عظمت از دست رفته خود را بازیابد." ۱۰۳ بنابراین کوتاه کردن شر سلطه‌گران جهانی و باز یافتن عظمت از دست رفته از دیگر ثمرات وحدت اسلامی است.

ثمرؤ دیگر وحدت سیادت و آقایی سران اسلامی است و تا هنگامی که در میان روسای دولتهای اسلامی "وحدت کلمه" ۱۰۴ وجود نداشته باشد، "سیادت نمی‌توانند بکنند. باید فکر کنند عمل کنند تا سیادت کنند و اگر این مطلب را انجام بدهند سید دنیا خواهند شد. اگر اسلام را آنطوری که هست به دنیا معرفی کنند و

آنطوری که هست عمل بکنند سیادت با شماست. بزرگی با شماست. العزّة لله و

لرسوله و للمومنین" ۱۰۵

ثمره بعدی وحدت وحشت دشمنان اسلام و قدرتهای جهانخوار شرق و غرب است.

زیرا آنها از وحدت بیش از یک میلیارد مسلمان وحشت دارند و با تمام قوا

مستقیماً و یا به دست عمال منحرف خود، به این اختلافات دامن می‌زنند تا بر

مقدرات مسلمانان جهان مسلط و بر آنها حکومت نموده و ذخایر بی‌پایان آنها را

چپاول نمایند. " ۱۰۶؛ اما با وحدت کلمه ملت مسلمان ایران و وقوع انقلاب اسلامی

ایران به رهبری امام خمینی(ره) "... یک کار بزرگ محیر العقول دیگر واقع شد و

آن اینکه دست آمریکا و دست انگلستان و شوروی و همه اینها از خزائن ما کوتاه

شد. " ۱۰۷

از نتایج بسیار مهم وحدت این است " که یک ملتی اگر یک چیزی را خواست،

نمی‌شود تحمیلش کرد... به یک ملت نمی‌شود یک چیزی را تحمیل کرد. " زیرا در

سایه وحدت ملت از هر گزندى در امان است. دیگر ثمره وحدت پیروزی بر

دشمنان است و بر این اساس بود که رهبر کبیر انقلاب اسلامی می‌فرمودند: " باید

جوانان غیور اسلامی، بدانند که تا دست اتحاد به هم ندهند و هدف خود را اسلام

که تنها مکتب نجات بخش بشر است و یگانه کفیل آزادی و استقلال ملت‌های

مستضعف است قرار ندهند، امید پیروزی را نباید داشته باشند." ۱۰۸ و اظهار

امیدواری می‌کرد که "...ملل اسلامی با اتحاد و همکاری بیشتر بتوانند بر دشمنان

داخلی و خارجی پیروز گشته و از تحت سلطه استعمارگران شرق و غرب

خصوصاً آمریکا نجات یابند." ۱۰۹

بالاخره نتیجه مهم وحدت ایجاد صلح و آرامش در بین کشورها و ملل متحد

اسلامی و سازش آنها برای غلبه بر دشمن مشترک است: "...تاسف در این است

که کشورهای دیگر چرا از ایران الگو نمی‌گیرند؟... و وحدت کلمه پیدا نمی‌کنند و با

ملت‌های خودشان سازش نمی‌کنند و هر یک با دیگری سازش نمی‌کند تا اسرائیل بر

آنها غلبه کند؟" ۱۱۰

تجربه تاریخی نیز ثمرات وحدت برای مسلمانان را اثبات می‌نماید. نمونه آشکار

این امر "دولت بزرگ عثمانی" ۱۱۱ است که اگر با شوروی طرف می‌شد گاهی او

را زمین میزد سایر دول حریف او نبودند. دولت عثمانی یک دولت اسلامی بود که

سیطره‌اش گرفته تقریباً از شرق تا غرب را، آنها دیدند که با این دولت اسلامی به این قوی‌ای نمی‌شود چاره‌ای کرد، نمی‌شود ذخایر را برد بعد از اینکه در این جنگ با آن بساط غلبه پیدا کردند، تجزیه کردند دولت عثمانی را به دولتهای بسیار کوچک کوچک برای هر یک از آنها هم یا امیری قرار دارند یا سلطانی قرار دارند یا رئیس جمهور قرار دارند، آنها در قبضه مستعمره‌چی‌ها و ملت بیچاره در قبضه آنها، با این وضع یک دولت عثمانی با آن مرز را زمین زدند و دولتهای اسلامی از خواب بیدار نشدند یا خودشان را به خواب زدند. ۱۱۲ بنابراین استعمارگران شرق و غرب برای به یغما بردن منابع غنی دولت عثمانی، اتحاد آن را بر هم زده و کشورهای متفرقی را ایجاد کردند.

نمونه دیگر تشکیل اتحادیه عرب است، که بفرموده امام (ره) "... جمعیت عرب و سران مهم این جمعیت‌ها اگر اتحاد پیدا بکنند، شکی نیست که نه آمریکا می‌تواند در مقابلشان کاری انجام بدهد و نه دیگر قدرتها". ۱۱۳ و مصداق بعدی سازمان کنفرانس اسلامی می‌باشد که می‌تواند، موجب قدرت و عظمت کشورها و ملل مسلمان شده و با پاره کردن بندهای اسارت استعمار و استثمار، استقلال، آزادی

و عظمت از دست رفته مسلمین را به آنها برگرداند و مساله فلسطین را به نفع مسلمانان فلسطینی حل نماید. حضرت امام در این باره می فرمودند که "اینجانب بیش از ۱۵ سال است که خطر اسرائیل غاصب را گوشزد کرده ام و به دول و ملل عرب این حقیقت را اعلام نموده ام... ایران خود را همگام با برادران مسلمان کشورهای عربی دانسته و خود را در تصمیم گیری های آنان شریک می داند." ۱۴ و "اصولاً این تکلیف همه مسلمین است که قدس را آزاد کنند و شر این جرثومه فساد را از سر بلاد اسلامی قطع کنند." ۱۵

مناسک حج ابراهیمی از مصادیق بارز وحدت اسلامی است که به نظر می رسد فلسفه اصلی آن در اعلام برائت از مشرکین و کافرین است و لذا "یکی از وظائف بزرگ مسلمانان پی بردن به این واقعیت است که حج چیست و چرا برای همیشه باید بخشی از امکانات مادی و معنوی خود را برای برپایی آن صرف کنند."

۱۶ امام (ره) اعتقاد راسخ داشت که باید "مسلمانان، حداقل در خانه خدا و حرم امن الهی، خود را از تمامی قیدها و بندهای ظالمان آزاد ببینند و در یک مانور بزرگ از چیزی که از آن متنفرند اعلام برائت کنند و از هر وسیله ای برای رهایی

خود استفاده نمایند." ۱۱۷

جنبشهای آزادیبخش جهان بطور کلی و جهان اسلام بطور خاص از مصادیق و نتایج وحدت ملتهای در بند و آزادیخواهان این ملتها می باشد که امام (ره) عنایت ویژه‌ای به همه آنها داشت و بطور صریح می فرمود که "من بار دیگر از تمام جنبشهای آزادیبخش جهان پشتیبانی می نمایم و امیدوارم تا آنان برای تحقق جامعه آزاد خویش پیروز شوند... و دولت اسلامی در مواقع مقتضی به آنان کمک نماید." ۱۱۸

بنابراین می توان انقلاب شکوهمند اسلامی ایران جنبشهای آزادیبخش جهان وحشت دشمنان اسلام و ابرقدرتها از مسلمانان و مستضعفین و سیادت و آقای مسلمان را از نتایج وحدت به شمار آورد که موجب گردید دشمنان نتوانند هرچیزی را به آنها تحمیل نمایند و مسلمانان با وحدت کلمه به پیروزی نایل آیند که این مساله بوسیله تجارب تاریخی اتحاد مسلمین و کشورهای مسلمان مانند عثمانی و قضایای فلسطین و حج ابراهیمی و برائت از مشرکین به تایید رسیده است.

۹- خلاصه و نتیجه‌گیری

اندیشه وحدت امام خمینی(ره) از مهمترین و نابترین اندیشه‌های آرمانی معظم‌له

محسوب می‌شود که این اندیشه یک نقطه عطف تاریخی در وحدت اسلامی

محسوب می‌شود. آرمان وحدت امام از آنجا ناشی می‌شود که تفرقه در میان امت

اسلامی نتایج ذلت باری ببار آورده که جبران آنها شاید هرگز امکان پذیر نباشد.

زیرا اجانب بر مسلمین سیطره یافته و جوامع اسلامی تحت سلطه استعمار

فروپاشیده‌اند، مسلمانان شخصیت و شرافت انسانی خود را از دست داده و در

همه ابعاد عقب مانده‌اند. بنابراین استقلال و آزادی و عظمت خود را از کف داده و

به شرق و غرب وابسته شده‌اند. با توجه به این شرایط ننگین است که امام

ضرورت وحدت را شدیداً لمس و احساس می‌کند و برای اصلاح جامعه بشری

قیام می‌نماید تا با ایجاد همبستگی اسلامی - و بالاتر از آن بین مستضعفین جهان

- از دخالت ابرقدرتها در مقدرات کشورهای اسلامی جلوگیری نموده و آنان را به

سر منزل پیروزی رهنمون گردد.

امام(ره) استقلال و آزادی و عدالت را لازمه و زمینه‌ساز و وحدت تلقی می‌کرد و

از امکاناتی همچون مساله فلسطین، مناسک حج، مراسم برائت از مشرکین و ...
برای ایجاد وحدت بهره‌گیری می‌کرد و با انگیزه دفاع از کیان اسلام، امر به معروف و نهی از منکر، انسان‌سازی، کسب استقلال و آزادی و شرافت برای همه انسان‌ها و مسلمانان، گسترش عدل الهی و اسلام در جهان و جلوگیری از اختلاف و تفرقه ایده وحدت طلبانه خویش را ابراز نمود. امام دامنه و دایره شمول وحدت را بسیار وسیع و فراگیر می‌دانست بطوری که همه انسان‌ها، مستضعفین عالم، مسلمانان جهان، همه مذاهب اسلامی، حتی دیگر ادیان الهی را در بر می‌گرفت و اهداف گوناگونی را در جنبه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی پیگیری می‌کرد که در دو سطح داخلی و خارجی و برنامه زمانی کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت قابل تقسیم‌بندی است.

بالاخره وحدت اسلامی مورد نظر امام ثمرات فراوانی برای مسلمین ببار آورده و در آینده نیز ثمرات شیرینی پدید خواهد آورد که پدیده انقلاب اسلامی ایران، جنبشهای آزادیبخش اسلامی و دیگر ملل مستضعف هراس استکبار جهانی از

مسلمین و سیادت و آقایی مسلمانان از آن جمله است. بنابراین آرمان وحدت امام

خمینی موجب پیروزی و رمز بقایای امت اسلامی است